

De Standaard

4 VRAGEN STERFTE

April was een ongewoon dodelijke maand

Gisteren om 15:31 door Dries De Smet

629 landgenoten overleden in april aan of met covid. Foto: rr

Zonder dat we het doorhadden, was de voorbije maand ongewoon dodelijk. Behalve corona eiste ook de griep levens, al dan niet rechtstreeks.

1 Hoe dodelijk was april?

In april vielen in ons land 10.188 doden, blijkt uit cijfers van Statbel. Het uiteindelijke cijfer zal nog hoger uitvallen, want niet alle overlijdens zijn al geregistreerd. Een dergelijke sterfte is ongewoon voor een aprilmaand. Sinds de Tweede Wereldoorlog gebeurde het slechts twee keer

dat er meer doden vielen in de vierde maand van het jaar. In april 2020 sloeg corona hard toe, onder meer in de rusthuizen, en vielen bijna 15.500 doden. Ook in april 1966 lag de sterfte hoger.

De voorbije 80 jaar is de bevolking met ruim een derde toegenomen, dus is het ook niet onlogisch dat de sterfte hoger ligt. Maar ook als we het aantal doden per inwoner berekenen, moeten we – 2020 niet te na gesproken – al terug tot 1998. In april 2022 vielen bijna 1.300 doden meer dan gemiddeld in de vijf jaar die voorafgingen aan het begin van de coronapandemie. Dat is 15 procent meer dan normaal.

2 Hoe valt dat te verklaren?

Het coronavirus blijft circuleren: 629 landgenoten overleden in april aan of met covid. Dat verklaart bijna de helft van de oversterfte. Tegelijk was ook de griep in het land. De griepiek werd, volgens cijfers van Sciensano, eind maart bereikt. Vaak sterven mensen niet aan griep zelf, maar aan een secundaire aandoening die na de infectie volgt, zoals een bacteriële longontsteking.

Ook van betekenis is dat in normale jaren de griepgolf vroeger valt. De wintermaanden (december tot en met maart) zijn de dodelijkste van het jaar. In de zomer (juni tot en met september) vallen normaal de minste doden.

In Nederland werd in april een gelijkaardige oversterfte vastgesteld. Uit cijfers die ook vandaag gepubliceerd werden, blijkt dat er 1.850 bijkomende overlijdens waren. Ook daar wordt gewezen op de covidoverlijdens en de slachtoffers van een 'fikse griep epidemie', meldt de krant *NRC*.

3 Waarom hadden we dat niet in de smiezen?

De sterfte afgelopen maand was weliswaar hoog voor een aprilmaand, maar vergelijkbaar met de sterfte in de maanden daarvoor. Ook toen stierf telkens een vergelijkbaar of zelfs groter aantal landgenoten. Alleen was er in de eerste maanden van het jaar geen sprake van oversterfte omdat een hogere sterfte in de winter normaal is, doordat de griep dan door het land trekt.

Bekijken we de sterfte in de eerste vier maanden van het jaar, dan is er over de hele periode geen sprake van een significante oversterfte. In januari en februari stierven minder mensen dan gebruikelijk in die tijd van het jaar.

4 Waarom vielen dit jaar zoveel meer doden dan vorig jaar?

Opvallend is dat er in de eerste vier maanden van dit jaar ruim 2.300 mensen meer overleden dan in dezelfde periode vorig jaar. Vorig jaar was er in die periode een ondersterfte. Nochtans woedde toen in ons land de derde coronagolf, en vielen in de eerste vier maanden bijna de helft meer coronadoden dan dit jaar (ruim 4.500 in 2021, bijna 3.100 in 2022).

Patrick Deboosere, professor demografie aan de VUB, stipt verschillende redenen aan voor de lagere sterfte begin 2021. 'Door de coronamaatregelen, ons gedrag en de vaccins hebben we de covid-sterfte beperkt. Door die maatregelen was er ook nauwelijks griep in 2021.' Mogelijk was er ook sprake van een zogenaamd oogsteffect, stelt Deboosere. In 2020 overleden uitzonderlijk veel mensen, een aantal van hen zou anders begin 2021 overleden zijn.

Door de relatief mildere maanden in 2021 deed België het, bekeken over de hele coronapandemie, beter dan het wereldwijde gemiddelde. Ons land had in 2020 weliswaar af te rekenen met twee dodelijke golven, maar voor veel landen die aanvankelijk minder getroffen werden, bleek het helaas slechts uitstel.

Uit cijfers die de WHO vorige week

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20220505_95697467)publiceerde, en die ex-minister van Welzijn Wouter Beke (CD&V) aanhaalde in zijn afscheidspeech, blijkt dat België in 2021 en 2022 minder uitzonderlijke overlijdens had dan de rest van de wereld. In ons land stierven in die periode 8 procent meer landgenoten dan verwacht, in de hele wereld 13 procent. Van onze buurlanden kenden het VK, Duitsland en Nederland een iets hogere oversterfte. In Frankrijk lag dat cijfer iets lager.
